

ΤΑΞΗ: 3^η ΤΑΞΗ ΕΠΑ.Λ.

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ/ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ημερομηνία: Δευτέρα 2 Απριλίου 2018

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

I. Μη Λογοτεχνικό Κείμενο¹1η Δραστηριότητα²I. ³Συμμαθήτριες- συμμαθητές,

στο άρθρο που διάβασα γίνεται αναφορά στα παιδιά του πολέμου και ειδικά στη διαχρονικότητα του τραγουδιού των Άλπεων. Αρχικά, οι συντάκτες επισημαίνουν τον τεράστιο αριθμό ανηλίκων σε εμπόλεμες περιοχές, οι οποίοι υφίστανται την παραβίαση θεμελιωδών δικαιωμάτων χάνοντας την παιδικότητά τους. Στη συνέχεια, εστιάζουν στην αδιαφορία των πολιτισμένων δυτικών κρατών για τα θύματα του εξελισσόμενου πολέμου στη Συρία, όπου τα παιδιά, μολονότι αδυνατούν να κατανοήσουν τα αίτια της κατάστασης, ασκούνται στη βία. Μια ολόκληρη γενιά χωρίς παιδεία υφίσταται αμετάκλητη βλάβη. Παιδιά στρατολογούνται στον πόλεμο, κακοποιούνται ή θανατώνονται, ενώ όσα επιδιώκουν τη σωτηρία σε δυτικές κοινωνίες καθίστανται, επίσης, θύματα εκμετάλλευσης. Καταλήγοντας, υποστηρίζουν ότι δεν είναι αργά, για να τελειώσει ο πόλεμος, αρκεί να υπάρξει ενεργοποίηση κι όχι ευχολόγια.

Σας ευχαριστώ.⁴

(120 λέξεις)

¹ Διδακτέα – εξεταστέα ύλη των Πανελλαδικώς εξεταζόμενων μαθημάτων της Γ' τάξης Ημερήσιων ΕΠΑ.Λ. του ν.4386/2016 και της Δ' τάξης Εσπερινών ΕΠΑ.Λ. του ν.4186/2013 για το σχολικό έτος 2017-2018, 29/9/2017.

² ό.π.

³ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ 2ου ΚΥΚΛΟΥ των Κ. Αγγελάκου, Χρ. Δελή, Ζ. Κατσιαμπούρα και Πολ. Μπίστα, έκδοση 2000, σελ. 54- 55.

⁴ Ο νέος τρόπος αξιολόγησης των μαθητών/τριών στις πανελλαδικές εξετάσεις 2018 της Γ' ημερησίου ΕΠΑΛ στο μάθημα των Νέων Ελληνικών. Ενδεικτικά κριτήρια, 1^ο ενδεικτικό κριτήριο αξιολόγησης, ΙΕΠ, 17/10/2017.

- II. ⁵ Στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου: «Σήμερα στον κόσμο... το μέλλον τους.» χρησιμοποιείται ως τρόπος πειθούς η επίκληση στη λογική με τεκμήρια⁶. Αναλυτικότερα, υπάρχουν **αριθμητικά στοιχεία** «86,7 εκατομμύρια παιδιά», **πόρισμα έρευνας** «σύμφωνα με τα στοιχεία της Unicef», **παραδείγματα** «το δικαίωμα στη ζωή, στην οικογενειακή ενότητα, στην υγεία και στην εκπαίδευση, στην προστασία από τη βία και την κακομεταχείριση.». Η αναφορά στη Unicef θα μπορούσε, επίσης, να χαρακτηριστεί ως τεκμήριο- **αυθεντία**, λόγω της εξειδικευμένης δράσης της συγκεκριμένης ΜΚΟ. (Σημ. οι μαθητές απαιτείται να απαντήσουν παραθέτοντας μόνο δύο από τα παραπάνω μέσα).

2η Δραστηριότητα

- I. Στην έκτη παράγραφο του κειμένου αξιοποιούνται δύο τρόποι ανάπτυξης⁷. Ειδικότερα, εντοπίζεται **αίτιο- αποτέλεσμα**. Στο χωρίο «η φρίκη του πολέμου... από τις συγκρούσεις» αναφέρεται ως αιτία η φρίκη του πολέμου κι ως αποτέλεσμα η εγκατάλειψη της χώρας τους, ενώ ακολούθως στα σχόλια-λεπτομέρειες της παραγράφου καταγράφονται κι άλλα αποτελέσματα, «...εύκολη λεία εμπόρων σαρκός και των εγκληματικών οργανώσεων, ...δουλεία... Αρκετά από αυτά εξαφανίζονται...». Στη συνέχεια, γίνεται χρήση ορισμένων **παραδειγμάτων**, τα οποία παρατίθενται εντός παρένθεσης (πορνεία... επαιτεία). Συνεπώς, στην παράγραφο παρατηρείται συνδυασμός μεθόδων.
- II. α. Ο πόλεμος παραβιάζει **τα καθήκοντα/ τις υποχρεώσεις** των παιδιών...
β. ... θέλει από το **έλλειμμα/ την ανεπάρκεια** της καρδιάς μας...
γ. ... επειδή ούτε εκεί αισθάνονται **ανασφάλεια/ φόβο/ αγωνία**...
δ. Ο Salaman (ORG), μας στέλνει **δυσοίωνα/ απαισιόδοξο/ αποκαρδιωτικό** μήνυμα...⁸

⁵ Ο νέος τρόπος αξιολόγησης των μαθητών/τριών στις πανελλαδικές εξετάσεις 2018 της Γ' ημερησίου ΕΠΑΛ στο μάθημα των Νέων Ελληνικών. Ενδεικτικά κριτήρια, 1^ο ενδεικτικό κριτήριο αξιολόγησης, ΙΕΠ, 17/10/2017.

⁶ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ 2ου ΚΥΚΛΟΥ των Κ. Αγγελάκου, Χρ. Δελή, Ζ. Κατσιαμπούρα και Πολ. Μπίστα, έκδοση 2000, σελ. 39-40.

⁷ Διδακτέα – εξεταστέα ύλη των Πανελλαδικώς εξεταζόμενων μαθημάτων της Γ' τάξης Ημερήσιων ΕΠΑ.Λ. του ν.4386/2016 και της Δ' τάξης Εσπερινών ΕΠΑ.Λ. του ν.4186/2013 για το σχολικό έτος 2017-2018, 29/9/2017, παρατήρηση 1.2 σελ. 3.

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ 2ου ΚΥΚΛΟΥ των Κ. Αγγελάκου, Χρ. Δελή, Ζ. Κατσιαμπούρα και Πολ. Μπίστα, έκδοση 2000, σελ. 22-23.

⁸ Γ. Μπαμπινιώτη, Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, Β' Έκδοση, Κέντρο Λεξικολογίας, Αθήνα 2002.

Ερμηνευτικό Λεξικό της Νέας Ελληνικής Α' Β' Γ' Γυμνασίου.

III. α. Στην «κανονικότητα» του πολέμου εντάσσονται και οι ωμότητες και οι φρικαλεότητες εις βάρος των παιδιών.

Με τα εισαγωγικά οι συντάκτες προσδίδουν **ειρωνεία, σαρκασμό, αποστροφή και δηκτικότητα** απέναντι στις ειδεχθείς συνέπειες του πολέμου. Με αυτά, δηλαδή, αποσκοπούν να δείξουν ότι σε έναν πόλεμο οι καταστροφές, οι θάνατοι αμάχων κι οι αμέτρητες πληγές καθίστανται πια συνήθεια.

β. ...ως «ανθρώπινες ασπίδες» σε περιοχές που έχουν ναρκοθετηθεί...

Τα εισαγωγικά εξυπηρετούν τη **μεταφορική χρήση της γλώσσας**. Υποδεικνύεται, δηλαδή, μια άλλη σημασία της λέξης ασπίδες πέραν της κυριολεκτικής.

γ. «Το ότι δεν συμβαίνει εδώ δε σημαίνει ότι δεν γίνεται στον κόσμο» είναι η μεγάλη αλήθεια-σύνθημα της Οργάνωσης Save the children.

Με τα εισαγωγικά γίνεται **αυτούσια παράθεση των λεγομένων κάποιου**. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, τονίζεται η ρήση της Οργάνωσης Save the children. Έτσι, επιτυγχάνεται ζωντάνια και παραστατικότητα.⁹

3^η Δραστηριότητα

Επικοινωνιακό πλαίσιο ομιλίας¹⁰: Προσφώνηση, αποφώνηση, στοιχεία προφορικότητας.

Ενδεικτική απάντηση

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Αγαπητοί καθηγητές,
αγαπητοί συμμαθητές

όταν καθιερώθηκε η Παγκόσμια Ημέρα Ειρήνης- την οποία τιμάμε στη σημερινή εκδήλωση- υπήρχε η προσδοκία της προβολής κι ενίσχυσης της αξίας της ειρήνης ως ύψιστου αγαθού για την ατομική και συλλογική ευημερία. Σήμερα, όμως, τριανταεπτά χρόνια αργότερα, συνειδητοποιούμε πως η ειρήνη είναι πιο επισφαλής από ποτέ. Άλλωστε, από την καθημερινή ειδησεογραφία πληροφορούμαστε την τεταμένη ατμόσφαιρα στη διεθνή πολιτική σκηνή, με απότοκο οι διαρκείς ανταγωνισμοί να οδηγούν ολοένα και περισσότερα κράτη σε πόλεμο¹¹.

⁹ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ 2ου ΚΥΚΛΟΥ των Κ. Αγγελάκου, Χρ. Δελή, Ζ. Κατσιαμπούρα και Πολ. Μπίστα, έκδοση 2000, σελ. 70 και σελ. 176.

¹⁰ ό.π. σελ. 110.

¹¹ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ 2ου ΚΥΚΛΟΥ των Κ. Αγγελάκου, Χρ. Δελή, Ζ. Κατσιαμπούρα και Πολ. Μπίστα, έκδοση 2000, σελ. 129- 132 (ενότητα τέταρτη).

ΚΥΡΙΟ ΜΕΡΟΣ**Α' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ**

Ποιοι όμως θα μπορούσαν να είναι οι λόγοι που οδηγούν τα κράτη στην απάνθρωπη πραγματικότητα του πολέμου;

1. Η οικονομική και ενεργειακή κρίση οδηγούν τα κράτη σε έναν αγώνα επικράτησης και οικονομικής κυριαρχίας με στόχο την εκμετάλλευση των ενεργειακών πηγών και του ορυκτού πλούτου.
2. Τα οικονομικά συμφέροντα που εξυπηρετούνται μέσω της πώλησης πολεμικού εξοπλισμού οδηγούν στη συντήρηση των πολεμικών συρράξεων αλλά και στην πρόκληση νέων.
3. Η καλλιέργεια εθνικιστικών τάσεων και ρατσιστικών αντιλήψεων από δημαγωγούς πολιτικούς που επιδιώκουν την απόκτηση εξουσίας μοιραία οδηγούν σε βλέψεις για εδαφικές κατακτήσεις και στο φανατισμό του κοινωνικού συνόλου.
4. Η ανατροφοδότηση και αναβίωση ιστορικών αντιπαλοτήτων μεταξύ των λαών καθιστούν τους λαούς δέσμιους στερεοτύπων και προκαταλήψεων.
5. Η καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι κοινωνικές ανισότητες, οι αντιθέσεις, οι αδικίες και η τάση των ισχυρών -σε ατομικό και κρατικό επίπεδο- να επιβάλλονται στους ανίσχυρους έχουν ως αποτέλεσμα την εχθρική στάση των δευτέρων.
6. Η αδυναμία των διεθνών οργανισμών να έρθουν σε σύγκρουση με μεγάλα οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα τους αποδυναμώνει και τους καθιστά ανεπαρκείς για τη διασφάλιση της ειρήνης.

Β' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ

Η ειρηνική συνύπαρξη των κρατών, αγαπητοί συμμαθητές, αν και είναι δυσεπίτευκτη επιβάλλεται να αποτελεί διαχρονικό αίτημα όλων των λαών. Προς αυτήν την κατεύθυνση θα βοηθούσε:

1. Η δυναμική παρουσία των διεθνών οργανισμών και η ενίσχυση του ρόλου τους μέσω της αμερόληπτης στάσης προς όλα τα κράτη και της ισότιμης αντιμετώπισής τους.
2. Η συνειδητοποίηση του βαθμού επικινδυνότητας που εμπεριέχεται στη συνεχή ανανέωση πολεμικών εξοπλισμών -και ειδικά όταν πρόκειται για όπλα μαζικής καταστροφής- και η προώθηση διακρατικών συμφωνιών για τον περιορισμό τους ή ακόμα και τον πλήρη αφοπλισμό.
3. Η καλλιέργεια εμπιστοσύνης και κλίματος συνεργασίας μεταξύ των κρατών, καθώς και η προβολή του διαλόγου ως μέσου ειρηνικής επίλυσης των διαφορών.
4. Ο σεβασμός των πολιτισμικών και θρησκευτικών ιδιαιτεροτήτων κάθε λαού και η γόνιμη αξιοποίησή τους, ώστε να αποτελέσουν σημεία επαφής μέσω της πολιτιστικής ανταλλαγής.

5. Η άσκηση αρνητικής κριτικής σε δημόσια και κυρίως πολιτικά πρόσωπα με επεκτατικές τάσεις, εθνικιστικές αντιλήψεις και φανατισμό από τα Μ.Μ.Ε και τους πνευματικούς ανθρώπους.
6. Η ανθρωπιστική παιδεία μέσω της διαμόρφωσης ολοκληρωμένων προσωπικοτήτων με πνευματική καλλιέργεια, ψυχικές αντοχές και ηθικές αξίες, με αγάπη για τη χώρα τους αλλά και με σεβασμό προς τους άλλους λαούς, με διεθνιστική συνείδηση.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΩΝΗΣΗ

Καταλήγοντας, καταλαβαίνουμε πως οι λόγοι που οδηγούν τα κράτη σε πολεμικές συγκρούσεις είναι πολλοί αλλά υποκινούνται κυρίως από οικονομικούς και πολιτικούς παράγοντες. Ωστόσο, η ειρήνη μπορεί να επιτευχθεί μέσω του επαναπροσδιορισμού των ηθικών μας αξιών και της ανάληψης πρωτοβουλιών από τη διεθνή κοινότητα. Προφανής προϋπόθεση είναι η ενεργοποίηση όλων μας.

Σας ευχαριστώ πολύ για το χρόνο σας.

II. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ¹²

1η Δραστηριότητα

- I. ¹³ Στο ποίημα παρουσιάζεται η αξία της ειρήνης και η αναντίρρητη προσφορά της στην ευημερία του ανθρώπου σε όλα τα επίπεδα. Πιο συγκεκριμένα η ευτυχία αποτυπώνεται ακόμα και στις πιο απλές καθημερινές δραστηριότητες όπως στην ανταμοιβή από τον εργασιακό κόπο, «Ο πατέρας που γυρνάει τ' απόβραδο μ' ένα φαρδύ χαμόγελο στα μάτια» αλλά και τη γαλήνη που προκύπτει από τις πιο απλές συνήθειες, όπως η εικόνα του φαγητού στο οικογενειακό τραπέζι «Ειρήνη είναι η μυρωδιά του φαγητού το βράδι». Ταυτόχρονα, δεν υπάρχει καχυποψία «τότε που το σταμάτημα του αυτοκίνητου στο δρόμο δεν είναι φόβος, τότε που το χτύπημα στην πόρτα σημαίνει φίλος» αλλά μοίρασμα και αγάπη. Όλα τα παραπάνω συναντίζονται με τον πιο χαρακτηριστικό τρόπο στους στίχους: «Η ειρήνη είναι τα σφιγμένα χέρια των ανθρώπων/ είναι το ζεστό ψωμί στο τραπέζι του κόσμου/ είναι το χαμόγελο της μάνας». (Η απάντηση εκτείνεται σε 58 λέξεις, εξαιρώντας τους στίχους που παραπέμπονται.)

¹² Διδακτέα – εξεταστέα ύλη των Πανελλαδικώς εξεταζόμενων μαθημάτων της Γ' τάξης Ημερήσιων ΕΠΑ.Λ. του ν.4386/2016 και της Δ' τάξης Εσπερινών ΕΠΑ.Λ. του ν.4186/2013 για το σχολικό έτος 2017-2018, 29/9/2017.

¹³ ό.π.

Π.¹⁴ Η ανεκτίμητη προσφορά της ειρήνης προκύπτει από την τελευταία στροφή. Σε αυτήν ο ποιητής προτρέπει όλον τον κόσμο να αισθανθεί ελεύθερος και να αποδιώξει το μίσος και τις διαφορές, ώστε να επικρατήσει ειρήνη. Έτσι παρακινεί όλους να συναδελφωθούν, να γεφυρώσουν τις διαφορές τους «δίνοντας τα χέρια», να αγαπήσουν το διπλανό τους, να σκέφτονται και να πράττουν ανθρώπινα και καλοπροαίρετα. Τίποτα δεν είναι απροσπέλαστο και καμία διαφορά δεν μπορεί να αποτελέσει αφορμή για έχθρα και διένεξη. Καταλήγοντας, η αγάπη κι ο σεβασμός είναι τα όπλα απέναντι στον πόλεμο, ενώ η ειρήνη αποτελεί εφιαλτήριο για αισιοδοξία, συνοχή, πρόοδο και εξέλιξη.

2^η Δραστηριότητα

I.¹⁵

Μεταφορές¹⁶: «μ' ένα φαρδύ χαμόγελο στα μάτια», «δίκαιος ύπνος».

Παρομοιώσεις:

«κ' οι σταγόνες του ιδρώτα στο μέτωπό του
είναι *όπως* οι σταγόνες του σταμνιού που παγώνει το νερό στο παράθυρο»
«τότε που τ' ανοιζιάτικο φεγγάρι βγαίνει απ' το σύγνεφο
όπως βγαίνει απ' το κουρείο της συνοικίας φρεσκοζυρισμένος ο εργάτης»

Προσωποποίηση: «τα σταχά γέρνουν τόνα στ' άλλο λέγοντας»

II.¹⁷

Το συγκεκριμένο ποίημα κατατάσσεται στη **μοντέρνα ποίηση¹⁸**, επειδή:

- Ο στίχος είναι ελεύθερος, δεν υπάρχει ομοιοκαταληξία.
- Το ποίημα προσεγγίζει τον πεζό λόγο.
- Παρουσιάζει ανομοιομορφία ως προς τις στροφές.
- Γίνεται χρήση καθημερινού λεξιλογίου.

¹⁴ Ο νέος τρόπος αξιολόγησης των μαθητών/τριών στις πανελλαδικές εξετάσεις 2018 της Γ' ημερησίου ΕΠΑΛ στο μάθημα των Νέων Ελληνικών. Ενδεικτικά κριτήρια, 2^ο ενδεικτικό κριτήριο αξιολόγησης, ΙΕΠ, 17/10/2017.

¹⁵ ό.π.

¹⁶ ό.π. 1^ο ενδεικτικό κριτήριο αξιολόγησης, ΙΕΠ, 17/10/2017.

¹⁷ Ο νέος τρόπος αξιολόγησης των μαθητών/τριών στις πανελλαδικές εξετάσεις 2018 της Γ' ημερησίου ΕΠΑΛ στο μάθημα των Νέων Ελληνικών. Ενδεικτικά κριτήρια, 2^ο ενδεικτικό κριτήριο αξιολόγησης, ΙΕΠ, 17/10/2017.

¹⁸ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ 2ου ΚΥΚΛΟΥ των Κ. Αγγελάκου, Χρ. Δελή, Ζ. Κατσιαμπούρα και Πολ. Μπίστα, έκδοση 2000, σελ.140.

III.

Παραδείγματα χρήσης α' πληθυντικού προσώπου¹⁹:

- «όταν λέμε: αύριο θα χτίσουμε»
- «όταν χτίζουμε και τραγουδάμε»

Με τη χρήση α' πληθυντικού ο ποιητής θέλει να δώσει στο λόγο του ζωντάνια, αμεσότητα και παραστατικότητα. Παράλληλα, με τη χρήση του συγκεκριμένου προσώπου υποδηλώνει την καθολικότητα της αξίας της ειρήνης και εντάσσει τον εαυτό του στο σύνολο των ανθρώπων που την αντιλαμβάνονται.

3^η Δραστηριότητα

Φαινόμενα βίας, λεκτικής ή σωματικής, μεταξύ συμμαθητών καθιστούν το σχολείο πεδίο σύγκρουσης εκφυλίζοντας τον παιδαγωγικό χαρακτήρα του. Ειδικά στη σύγχρονη εποχή, τα κρούσματα έχουν αυξηθεί δεδομένης της εξοικείωσης των παιδιών με τη βία, η οποία υπερπροβάλλεται από τα μέσα ενημέρωσης. Η ταύτιση των νεαρών χρηστών του διαδικτύου και των ηλεκτρονικών παιχνιδιών με ήρωες που μετέρχονται κάθε μέσο για να επικρατήσουν αμβλύνει την ευαισθησία τους. Συνακόλουθα, η έλλειψη χρόνου των γονέων και τα λάθη αγωγής ως απόρροιά του, η αδιαφορία ή αντίθετα η υπερπροστασία δημιουργούν στα παιδιά ένταση την οποία εκδηλώνουν με κάθε τρόπο και κυρίως με αποδέκτη κάποιον ευάλωτο συνομήλικο. Συχνά, θύματα ενδοοικογενειακής βίας συμπεριφέρονται αυταρχικά αναπαράγοντας συμπεριφορές που έχουν υποστεί. Ο ανταγωνισμός και η βαθμοθηρία στο πλαίσιο της τάξης αυτονόητα κλονίζουν τη συνοχή της μαθητικής κοινότητας. Καταλήγοντας, είναι προφανές ότι τα παιδιά κι οι έφηβοι μιμούνται τα πρότυπα των ενηλίκων σε μια κοινωνία που χαρακτηρίζεται από ιδιοτέλεια κι αμοραλισμό.²⁰

(150 λέξεις)

¹⁹ Ο νέος τρόπος αξιολόγησης των μαθητών/τριών στις πανελλαδικές εξετάσεις 2018 της Γ' ημερησίου ΕΠΑΛ στο μάθημα των Νέων Ελληνικών. Ενδεικτικά κριτήρια, 2^ο ενδεικτικό κριτήριο αξιολόγησης, ΙΕΠ, 17/10/2017.

²⁰ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ 2ου ΚΥΚΛΟΥ των Κ. Αγγελάκου, Χρ. Δελή, Ζ. Κατσιαμπούρα και Πολ. Μπίστα, έκδοση 2000, σελ.144-148.